

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 70

СЕРПЕНЬ • AUGUST 2018 • Nr. 15 (2995)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ПОДВИГ БОРИСА І ГЛІБА

6 серпня – день пам'яті благовірних князів
Бориса та Гліба

На початку християнської ери священослужителів, які були визнані святими, після смерті стали записувати до окремого списку, який по-грецьки звався «канон», звідси походить термін «канонізація». Першими канонізованими на теренах Русі-України стали князі Борис та Гліб. Так почали творити автентичний пантеон українських святих. У циклі пам'яток про князів Бориса та Гліба вони представлені як єдине ціле, як парний образ, з якого виводиться монолітний образ святості.

(Фрагмент статті А. Бурутіної з Інституту філології КНУ ім. Т. Шевченка в Києві – «Парадигма образів святих Бориса і Гліба у середньовічних житіях»)

**Більше про князів-страстотерпців
Бориса та Гліба пишемо на 2 стор.**

Зазвичай обидвох братів зображають разом у парній повнофігурній іконі. Такий тип більш притаманний візантійській традиції іконографії мучеників та воїнів, який якраз склався у X-XI століттях. Вкінці XII століття іконографія святих Бориса і Гліба увібрала в себе риси зображення мученика, воїна та князя. Цих святих більше шанували на території Великої України, тому у західноукраїнській іконографії збережено не так багато ікон. Проте цінним є образ другої половини XVI століття зі с. Потелич, що на Львівщині, де була церква свв. Бориса і Гліба. На представленій іконі князі зображені без мечів, а з хрестами, що мало б акцентувати увагу на їхньому мучеництві, а не войовничості. (Ніна Поліщук, RISU)

XI

ОСВЯЧЕННЯ НОВОЇ ЦЕРКВИ В ЮЖНОМУ

8 липня патріарх Святослав освятив храм, зведений на честь Святих верховних апостолів Петра і Павла в місті Южному (Одеської області). «Ми посвячуємо цей храм верховним апостолам Петрові та Павлові, бо вони були перші в дорозі до Ісуса Христа і з Ним почули про прощення гріхів, – наголосив у проповіді Блаженніший Святослав і додав, – ми хочемо просити, щоби верховні апостоли Петро і Павло опікувалися цим храмом, громадою та всіма людьми, які потребують доброї новини

про те, що гріхи можуть бути прощені силою і благодаттю Святого Духа!».

Будівництво храму розпочалося в червні 2007 року силами всього лише 30 парафіян та благодійників. За 10 років їм вдалося його завершити. До цього парафіяни молилися в тісній капличці. Глава УГКЦ подякував парохів церкви о. Василю Колодчину, директору «Карітасу-Одеса», за багаторічну і плідну працю, служіння людям.

**ДІ УГКЦ,
текст скорочено**

Левко Лук'яненко помер 7 липня в лікарні в Києві після тривалої хвороби. Дисидент, співзасновник Української гельсінської групи, народний депутат чотирьох скликань Верховної Ради, автор «Акту проголошення незалежності України» від 24 серпня 1991 року, удостоєний звання Герой України.

Лук'яненко народився 24 серпня 1928 року в селі Хрипівка Чернігівської області. Через антисоветську діяльність у травні 1961 р. Львівський обласний суд засудив Лук'яненка до розстрілу, проте через 72 доби розстріл замінили 15 роками позбавлення волі. Загалом у советських таборах він провів понад 25 років (світлина з цього періоду).

З кінця 1980-х рр. Левко Лук'яненко почав літературну кар'єру. Написав багато книжок. Найвідомішою стала книжка «Сповідь у камері смертників», в якій він змалював свою боротьбу за незалежність України. (А. Ф., Радіо Свобода)

На 4, 5 та 6 сторінках про цього Великого Українця розповідає редактор «Історичної правди» Вахтанг Кіпіані

«Борис і Гліб», середина XIII ст., Київська картинна галерея

Святі благовірні князі-страстотерпці Борис і Гліб (у Хрещенні – Роман і Давид) – перші руські святі, канонізовані як Українською, так і Константинопольською Церквою. Вони були молодшими синами святого рівноапостольного князя Володимира (+15 липня 1015). Народившись незадовго до Хрещення Русі, святі брати були виховані в християнському благочестті. Старший з братів, Борис, отримав гарну освіту. Він любив читати Святе Письмо, твори святих отців і особливо життя святих. Під їх впливом Борис набрав гарячого бажання наслідувати подвигу угодників Божих і часто молився, щоб Господь удостоїв його такої честі.

Гліб з раннього дитинства виховувався разом з братом і поділяв його прагнення присвятити життя виключно служінню Богу. Обидва брати відрізнялися милосердям

ПОДВИГ БОРИСА І ГЛІБА

6 серпня – день пам'яті благовірних князів Бориса та Гліба

і добротою, наслідуючи приклад батька, князя Володимира, милостивого і чуйного до бідних, хворих, знедолених.

Коли сталась смерть Володимира, його старший син Святополк, який був на той час у Києві, оголосив себе великим князем Київським. Прагнучи захистити себе від можливого суперництва брата, на боці якого були симпатії народу і війська, він підслав до нього вбивць. Святий Борис був сповіщений про таке віроломство Святополка, але не став ховатися і, подібно мученикам перших століть християнства, з готовністю зустрів смерть. Вбивці напали на нього, коли він молився за утренью в недільний день 24 липня 1015 року в своєму наметі на березі річки Альти. Після служби вони увірвалися до намету і пронизали його списами. Тіло таємно привезли до Вишгорода і поклали в храмі святого Василя Великого.

Після цього Святополк настільки ж віроломно умертвив князя Гліба.

Свої життя Борис та Гліб поклали на вітар братньої любові

У чому ж полягав їхній подвиг? Який сенс в тому, щоб ось так, без опору, загинути від рук убивць?

Життя святих страстотерпців були принесені в жертву основному християнському благодіянню – любові. «Як хто скаже: "Я люблю Бога", а брата свого ненавидить, той брехун» (1 Ін. 4, 20). Святі брати зробили те, що було ще новим і незрозумі-

лим для язичницької Русі, яка звикла до кровної помсти – вони показали, що за зло не можна віддавати злом, навіть під загрозою смерті. «Не бійтеся тих, що вбивають тіло, душі вбити не можуть» (Мф. 10, 28).

Борис і Гліб віддали життя заради дотримання послуху, на якому ґрунтується духовне життя людини і взагалі всяке життя в суспільстві. «Річ у тім, браття, – зауважує преподобний Нестор Літописець, – яка висока покірність старшому братові? Якби вони спротивились, то навряд чи б спромоглися такого дару від Бога. Багато нині юних князів, хто не кориться старшим і за опір їм бувають вбитими. Але вони не уподібнюються благодаті, якій удостоїлися ці святі».

Благовірні князі-страстотерпці не захотіли підняти руку на брата, але Господь Сам навів порядок з тираном: «Мені помста належить і аз воздам» (Рим. 12, 19). У 1019 році князь Київський Ярослав Мудрий, також один з синів Володимира, зібрав військо і розбив дружину Святополка. За промислом Божим, вирішальна битва відбулася на полі біля річки Альти, де був убитий Борис. Святополк, названий народом Окаяним, втік до Польщі і, подібно до першого братовбивці Каїна, ніде не знаходив собі спокою і спочинку.

Чудеса, явлені святими

«З того часу, – пише літописець, – затихла на Русі крамола». Кров, пролита святими братами задля запобігання міжусобних чвар, стала тим

благодатним насінням, яке зміцнювало єдність Русі. Благовірні князі-страстотерпці не тільки прославлені від Бога даром зцілень, але вони – особливі покровителі, захисники української землі. Відомо багато випадків їх явлень у важкі часи.

Шанування святих Бориса і Гліба почалося дуже рано, незабаром після їх смерті. Служба святим була складена митрополитом Київським Іоанном I (1008–1035). Князь Ярослав Мудрий подбав про те, щоб розшукати останки святого Гліба, які протягом 4 років не були похованими, і зробив їх поховання в Вишгороді, в храмі святого Василя Великого, поруч з мощами святого Бориса. Через деякий час храм цей згорів, мощі ж залишилися неушкодженими, і від них відбувалося багато чудес.

Один варяг неблагоговійно став на могилу святих братів, і раптово вийшло полум'я і обпало йому ноги. Від мощей святих князів отримав зцілення кульгавий юнак, син жителя Вишгорода: святі Борис і Гліб з'явилися отроку уві сні і осяяли хрестом хвору ногу. Хлопчик прокинувся від сну і встав абсолютно здоровим. Ярослав Мудрий побудував на цьому місці кам'яний п'ятиглавий храм, який був освячений 24 липня 1026 митрополитом Київським Іоанном. Безліч храмів і монастирів по всій Україні було присвячено святим князям Борису і Глібу, фрески та ікони святих братів також відомі в численних храмах.

За матеріалами: news.church.ua

З Катехизму УГКЦ

Святість – це дар Святого Духа, в якому, уподібнюючись до Христа, ми стаємо дітьми небесного Отця. Єдиний Святий Господь дарує Свою святість людині, оселяючись у ній: «Коли хтось Мене любить, то й слово Моє берегтиме, і злюбить його Мій Отець, і прийдемо Ми до нього, і в ньому закладемо житло» (Йо. 14, 23). Християнська святість є виявом обожествлення людини. «Святі, що насичуєтеся світлом Божественної радості,

що понад розумінням, ви стаєте богами наближенням до Бога».

У християнстві святість пов'язується зі свідченням віри, часто вираженим через мучеництво. Слово мученик (по-грецьки *martis*, що буквально означає *свідок*) наголошує не так на самому факті страждань, як на свідченні віри в Христа. «Лики мучеників показали юнацьке і міцне терпіння. Вони прийняли болісні рани заради нетлінної слави і краси». (316, 317)

ІЗ ЩОДЕННИКА ПІДПІЛЬНИКА ОУН «ЧУМАКА»

...Сидимо по дві-три особи цілими днями у вогких криївках без повітря, часто без води, в темряві, бо світло не горить. Особливо важко було бути в криївці гарячого літнього дня.

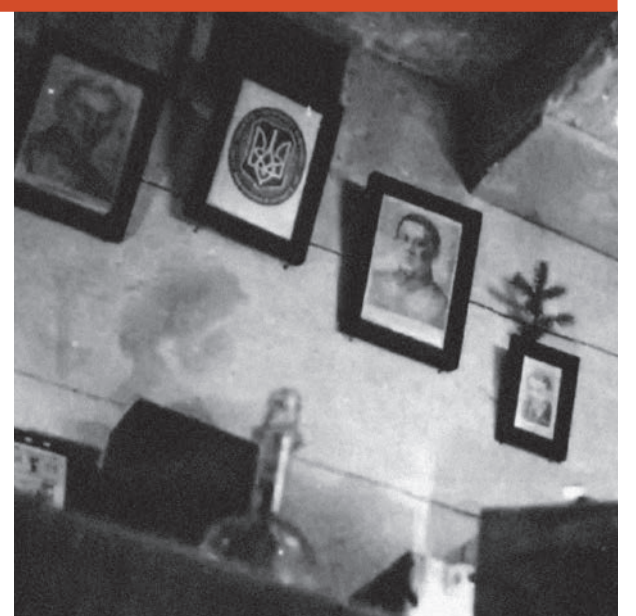
Вечором, коли вийдеш з криївки і вдихнеш в себе свіжого вечірнього повітря, відразу валишся на землю. Потрібно було полежати одну-дві години часу, щоб унормуватись. Яким був любим отой зелений листочок, якщо доводилось його побачити крізь ясу білого дня, а не в нічній темряві. Лише тепер відкривалась краса природи, яка непомічалась тоді, коли ми гуляли ще вільніше.

Часто доводилось ділитись водою, якої тоді іноді припадало на особу 50–100 грам. Ця вода була таким люксом, таким дорожнім напоєм, якому не могло дорівняти, ані шампанське, ані які найдорожчі світові напої.

Загризли вши, блохи. За добу хлопці винищували цих паразитів по 500–700 штук кожний. «Робили соцмагання» – жартували хлопці. Лише в 1946 р. прийшов на допомогу дуст. Однак всі ці і багато інші неймовірно важкі життєві умови сприймалися нами позитивно.

Патріотизм, ідея української державності держали нас в духовному піднесенні, жартували силу волі, яка виявлялась в тому, що кожний змагав до того, щоб йому більшу частку цього важкого життя перенести від другого, бо вірив, що чим більший тягар він буде нести, тим більший вклад внесе для загальної справи, яка приблизить, як І. Франко казав, той воскресний день...

«Український Визвольний Рух – ОУН і УПА»

УГКЦ НА ВОЛИНІ

Екзарх Луцький владика Йосафат (Говера) закликав семінаристів після завершення навчання їхати на Волинь та відроджувати УГКЦ – Церква там нині потребує відважних місіонерів.

Про це екзарх заявив під час VIII практичного спецкурсу ПМВ з місійного служіння для семінаристів у Зарваниці. «Коли я їздив до Німеччини, то там католики кажуть, що вони "в діаспорі", тому що вони у меншості, більшість протестантів, а католиків лише 10–15% від загального населення, решта – представники інших конфесій та релігій або атеїсти», – зазначив владика Йосафат.

«Луцький Екзархат в Україні – це теж

своєрідна діаспора, адже греко-католики у меншості, а переважно – православні. Однак це рідні наші терени. Луцька єпархія у XIX столітті налічувала 1200 парафій! Володимирська єпархія мала 600 парафій. Так було до 1839 року, коли УГКЦ на Волині була репресована і ліквідована.

Водночас, – відзначив єпископ, – багато людей продовжували триматися своєї Церкви, і не приймали хрещення та не вінчалися у православних церквах, які були їм нав'язані. І коли відродилася місія часів Миколая Чарнецького між I і II світовими війнами, то почало знову приходити багато людей. Деякі парафії налічували по 1000 вірних у міжвоєнний період. Тому відродження УГКЦ на Волині – це черговий етап, щоби знову відродити наше життя, і воно поволі рухається», – зазначив владика Йосафат.

Єпископ розповів семінаристам про ситуацію і сьогоденні виклики у Луцькому екзархаті. «Кожен має знайти свою місію і пізнати, до чого його кличе Бог. І може багато кого з вас Господь кличе саме на Волинь. Волинь чекає своїх відважних місіонерів», – звернувся до учасників спецкурсу владика Йосафат.

Департамент інформації УГКЦ

XI

СУЧАСНА ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ІНСТИТУЦІЇ

С-на: Євгенія Люлько

Ще під час Майдану, коли було геть неясно чим це все закінчиться, група музейників, серед яких були Василь Рожко, Ігор Пошивайло, далекоглядно займалися збереженням артефактів, заповнюючи сховища сусідніх музеїв. Впродовж 2014 року вони почали працювати над концепцією Музею Майдану.

Паралельно, інша група музейних і немурейних експертів та активістів довкола pro.mova, почала працювати над концепцією Музею Свободи. Перша заступниця міністра культури Олеся Островська запропонувала об'єднати ці ініціативи – так з'явилася нова команда Музей Свободи/Музей Майдану, в складі якої були також Олександр Зінченко, Катерина Ткаченко, Тимур Бобровський, Микола Скиба, Олександра Бакланова і я (даруйте, якщо когось випустив), а ще приєдналися Володимир В'ятрович, Іванна Кобелева, Анастасія Гайдукевич з Українського інституту національної пам'яті.

Робота не йшла просто – постійно бракувало довіри, кожна з двох груп тяжіла до «своєї» частини концепції. Були гострі дискусії, доходило навіть до конфліктів. Але було також відчуття відповідальності і розуміння унікальності моменту. Це витверезувало

і на ранок після вечірніх засідань йшли вибачення і далі тривав пошук компромісів.

Вся концептуальна робота (приблизно рік щотижневих зустрічей і робочих груп) була волонтерською, без грантів, державної чи приватної фінансової підтримки. Перші гроші вдалося знайти завдяки активності данського уряду – для виставки, яку зробив у National Art Museum of Ukraine Влодко Кауфман, і виставки з перформансом до першої річниці Майдану в Музеї Гончара. Потім польські колеги профінансували тур музеями Варшави, який з одного боку надихнув і розширив горизонти, а з іншого – попередив де межа, за якою починається політична маніпуляція музейного простору.

А далі все пішло як і мало б піти: указ президента про створення музею (з відкоригованою назвою Музею Революції Гідності, бо комплекс мав включити в себе ще й меморіал); Верховна Рада ухвалила відповідне державне фінансування; далі оголошення «Архитектурного конкурсу на меморіал-музей Революції Гідності. Київ», і от його результати.

Всією справою керує невтомний і професійний музейник Ігор Пошивайло, а вся ініціативна група повернулася до своїх «основних» проектів, час від часу включаючись, щоб поділитись своїми знаннями, розумінням чи просто враженнями, підтримати чи, буває, покритувати.

Мине не один рік, доки музей відкриє двері. Займе час підготовка експозицій, формування програми подій, формування академічних і дослідницьких програм. Але процес пішов і траєкторія вже визначена.

Євген Глібовицький, з Фейсбуку

10 МІЛЯРДІВ ЄВРО ВІД ЄС ЗА 4 РОКИ

Україні вдається ефективно використати на впровадження реформ більшу частину європейської фінансової допомоги, яка за останні 4 роки склала не менше 10 мільярдів євро. Але через невиконання умов отримання кредитів, Київ втратив принаймні 600 мільйонів євро торік. Таких висновків дійшли експерти київського Інституту економічних досліджень. ЄС від 2014 р. заявляв про виділення Україні до 2020 року грантів, кредитів та інших видів фінансової допомоги на 12,8 мільярда євро. Кошти виділяються поступово через те, що Київ має виконувати певні умови їхнього отримання. (DW)

ВАРФОЛОМІЙ ПРО УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ

Вселенський патріарх Варфоломій I заявив про незгоду з твердженням, нібито Російська Православна Церква має канонічну територію в Україні і Константинополь «ніколи не видавав дозволу передавати території України будь-кому». Про це Варфоломій заявив після поминального Богослужіння з нагоди 40-го дня від упокоєння митрополита Перги Євангела. В своїй промові він присвятив українському питанню значну увагу. Переклад офіційного повідомлення із Вселенського патріархату опублікував на своїй сторінці у Facebook архієпископ УПЦ КП Євстратій (Зоря). («Збруч»)

ЛІТНЯ ШКОЛА В ЗАЗДРОСТІ

В Музейно-меморіальному комплексі ім. Патріарха Йосифа Сліпого в Заздрості, на Тернопільщині, стартувала четверта благодійна літня школа англійської мови. Організатор і головний спонсор – Релігійне товариство українців-католиків «Свята Софія» (США). Проект ініційовано в 2015 році для дітей з родин учасників АТО, переселенців, дітей-сиріт, дітей із багатодітних родин і семінаристів вищих духовних семінарій УГКЦ. У програмі школи, яка є єкуменічною, – щоденні молитви, вервиця, Хресна дорога, Божественна Літургія англійською мовою, проща до Зарваницької Божої Матері, реколекційні науки. Для активного дозвілля на території Музейного комплексу обладнано спортивний майданчик, а для загального інтелектуального збагачення мови заплановано екскурсії визначними місцями західної України та зустрічі з цікавими особистостями. (Прес-служба т-ва «Свята Софія»)

ЯДЕРНЕ ПАЛИВО НЕ З РОСІЇ

Енергоблок №3 Южно-Української АЕС (м. Южноукраїнськ, Миколаївщина) повністю перейшов на паливо виробництва американської компанії Westinghouse – першим в Україні. У Westinghouse зазначили, що за останні кілька років компанія інвестувала значні кошти у поліпшення поставок палива «Енергоатому». Компанія Westinghouse почала постачати паливо в Україну в 2005 році. Наразі Westinghouse постачає паливо на 6 з 15 ядерних реакторів в Україні. Починаючи з 2021 року, кількість реакторів з паливом Westinghouse збільшиться до семи. Виробництво та збірку ядерного палива здійснює завод з фабрикації палива Westinghouse у м. Вестерос, Швеція. («Збруч»)

УКРАЇНА, НАТО, РОСІЯ

Владімір Путін пригрозив «украї негативною» реакцією на вступ України до НАТО. Він виголосив таку заяву в інтерв'ю Fox News. «Це пряма і безпосередня загроза для нашої національної безпеки. Пересування інфраструктури НАТО до наших кордонів буде загрозою, і... реакція буде украї негативною». Характерно, що в той же час президент Петро Порошенко публічно підтвердив намір вступити до НАТО. «Ніхто не зупинить, ні в кого немає «червоної картки». НАТО не збирається слухати і чути, і віддавати право РФ чи Путіну зупиняти український рух. Це право суверенної, незалежної держави України і українського народу. НАТО на сьогоднішній день – це мир», – сказав Порошенко в інтерв'ю ICTV. («Збруч»)

ПОБОРОТИ ПЛАСТИК ЗА 7 РОКІВ

У Британії 40 великих компаній підписали угоду про скорочення забруднення пластиком протягом наступних семи років. Компанії, серед яких Coca-Cola, Asda, Procter & Gamble та Marks & Spencer, пообіцяли виконати низку зобов'язань. Вони приєдналися до уряду, торгових об'єднань та екологів у створенні угоди про пластик у Великій Британії. Перераховані компанії постачають у британські супермаркети понад 80% продукції з пластиковою упаковкою. Одне з зобов'язань, яке вони взяли на себе, – зробити до 100% пластикової упаковки придатною для переробки або компостування до 2025 року. 95% пластикової упаковки в усьому світі використовується лише один раз. (Бі-Бі-Сі)

ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ «МУЗЕЙ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ»

Міжнародне журі визначило переможця конкурсу проектів «Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності». Музей побудують за проектом «Штурм пагорба» німецького архітектурного бюро «Kleihues Gesellschaft von Architekten mbH».

«Проект під назвою «Штурм пагорба» по-новому інтерпретує неокласицизм, інтегруючи події на Майдані в європейську історію, візуально формує новітній український акрополь та українську агору, утворюючи демократичну спрямованість нації», – сказав гендиректор музею Ігор Пошивайло.

За його словами, реалізація цього проектного задуму гармонійно допов-

нить меморіальний простір на алеї Героїв Небесної Сотні та «створить середовище для активного втілення в життя мрій борців за незалежну й процвітаючу Україну».

На оголошений Кабміном відкритий анонімний конкурс щодо проектів музею та меморіального комплексу надійшло 66 заявок із 12 країн світу. Переможців конкурсу в номінації «Меморіал Героїв Небесної

Сотні» визначили у лютому 2018 року. Це архітектори Ірина Волинець (Львів) та Марія Процик (Роттердам).

Друга стадія конкурсу стосувалася проекту самого музею – вже з урахуванням вигляду меморіальної частини. У фіналі змагалися шість проектів. Їхні автори на умовах анонімності активно співпрацювали з організаторами конкурсу, зокрема відвідували Київ,

с-на: maidanmuseum.org

оглядали місця подій, спілкувалися з родичами загиблих.

У березні 2017 року президент Петро Порошенко узаконив надання землі

під «Музей Революції Гідності». 14 вересня 2017 року Київрада надала земельну ділянку орієнтовною площею 1,22 га.

«Українська правда»

ХТ

ІВАН МІКЛОШ ПРО ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНИ

Україна досягла «надзвичайних змін протягом останніх чотирьох років на шляху до ринкової економіки та ліберальної демократії», – наголошує в своїй статті для німецького видання Die Welt колишній віце-прем'єр-міністр Словаччини і Голова стратегічної групи радників з підтримки реформ України Іван Міклош.

«Подеколи, читаючи міжнародний коментар стосовно України, складається враження, що країна практично не змінилася з часів протестів на Євромайдані. Однак, за більше ніж чотири роки, Україна досягла більше, ніж говорять», – пише Міклош у статті під назвою «Українські реформи: склянка напівпорожня, чи напівповна».

Експерт наголошує на «досягненнях у сфері економіки, зокрема, стабілізації державних фінансів, зниженні інфляції, стабілізації валютного курсу і масштабного очищення банківської системи, що створили по-

тужне середовище для економічного відродження та зростання».

Ось які, на думку експерта, чотири з п'яти сфер масштабної корупції в Україні закрились чи зменшилися:

1. Ринок газу. Три роки тому через державні субсидії домогосподарства сплачували лише 12% ринкової ціни за газ. Олігархи крали мільярди доларів державних грошей щорічно, купуючи дешевий газ і продаючи його українським компаніям, або поставляючи на експорт за реальною ринковою ціною. Цей канал було закрито в 2016 році, коли ціни на енергію збільшили у відповідності до ринкових рів-

нів. Можливість для корупції буде повністю закрита щойно уряд лібералізує всі тарифи на газ.

2. Банки. До реформ, проведених після Майдану, багато приватних банків були просто банкоматами для їхніх власників, інструментом для їхнього збагачення за рахунок грошей платників податків. Велика кількість кредитів надавалась пов'язаним сторонам, які не збирались віддавати гроші банку. Зрештою, гарантії за депозитами виплачували за державні кошти. Ці банки (80 зі 180) закрили і найбільший банк (Приватбанк) був націоналізований через його системну важливість.

3. Державні закупівлі. Зі серпня 2016 року всі державні установи зобов'язані користуватись системою державних електронних закупівель – ProZorro – яка отримала міжнародне визнання своєї ефективності.

4. Відшкодування ПДВ. Єдиний електронний реєстр відшкодування ПДВ замінив собою неефективну і корумповану систему.

Водночас, сфера, яка, на думку Міклоша, потребує реформ – це державні підприємства. «Україна має 3 500 таких підприємств і, незважаючи на заяви, прогресу в цій сфері досягнуто не було».

Міклош також наголосив на прогресі з таких важли-

вих реформ, як: децентралізація, дерегуляція, податкова реформа та реформа в сфері енергетики, пенсійна реформа та реформа охорони здоров'я, а також побудова антикорупційних установ.

«Протягом останніх чотирьох років, міжнародні партнери опублікували багато переліків того, що Україна має досягти, однак тільки дехто знайшов час, щоб визнати значний прогрес», – пише аналітик. Він також наголошує на важливості прискорити реформування після президентських та парламентських виборів в 2019 році, «адже склянка – лише напівповна».

Радіо Свобода

Великі українці

ЛЕВКО ЛУК'ЯНЕНКО – НАШ ДЖЕФФЕРСОН

7 липня стало відомо про смерть Левка Лук'яненка, який 1991 року написав Акт проголошення незалежності України. За прагнення до незалежності України його на початку 1960-х років засудили до смертної кари, яку потім замінили на багаторічне ув'язнення. Загалом у радянських таборах Лук'яненко провів понад 25 років. Своїми спогадами про нього в ефірі радіо «Культура» поділився редактор «Історичної правди» Вахтанг Кіпіані.

Ірина Славінська: Я сьогодні читала біографію Левка Лук'яненка і згадала для себе факт, що він деякий час був і у комсомолі, і в комуністичній партії. В його біографії є цей момент переосмислення і зміни ідео-

логії. Наскільки це відома чи забута сторінка?

В. Кіпіані: Лук'яненко ніколи цього не забував, він про це писав неодноразово у своїх численних працях: про досвід навчання у Московському універси-

теті, досвід повоєнної окупаційної армії, в якій він служив в Австрії, досвід партійної роботи фактично як пропагандиста в райкомах у Львівській області. Це все для нього було важливим шляхом. Він дити-

Левко Лук'яненко
(1928 - 2018)

на Чернігівщини, дитина вже радянського часу. Він іншого життя не бачив, тільки чув від старших людей. Тому він був людиною із усіма притаманними радянським людям знаннями. Він розширював цей

горизонт свідомості доволі поступово. Його перший політичний проект – Українська робітничо-селянська спілка – сама програма цієї організації несе відбиток радянщини.

Продовження на 5 стор. ▼

ЛЕВКО ЛУК'ЯНЕНКО – НАШ ДЖЕФФЕРСОН

І. Славінська: Це був соціалізм із людським обличчям?

В. Кіпіані: Це була ідея переоблаштування соціалізму, бо партія веде не туди, партія не зауважує національного питання. Зрештою, та сама проблема була у генерала Петра Григоренка, він теж створив організацію, яка називалася «За ленінізм та комуністичні ідеали». Багато людей думали, що можна з середини поміняти партію, але оскільки партія дорівнювала державі, то змінити державу.

І. Славінська: Виходить, що ця робота і призвела до першого арешту Левка Лук'яненка. 1961-го року Львівський обласний суд засудив його до розстрілу, 72 дні він провів у камері смертників, а згодом цей вирок замінили на 15 років.

В. Кіпіані: Тоді це був найбільший термін. Звичайно велике щастя, що його не розстріляли. Було кілька подібних підпілних груп, які так само нічого фактично не встигнули зробити, які писали програми переоблаштування України. Деякі, правда, писали їх на більш націоналістичних засадах. Не забувайте, що на той час минуло менше 10 років від кінця збройної боротьби, а для деяких районів минуло всього 3–4–5 років. Уявіть як це було близько! Ще вчора хлопці з лісу заходили, стукали у хату, а тут молоді люди, студенти або робітники, пишуть програму різних національних фронтів чи подібних організацій... Їх розстрілювали. Так було неодноразово, і ми про цих людей знаємо доволі мало. Лук'яненко чув про такі групи, але все одно створив свою партію з Іваном Кандибою, Луцьківим.

І. Славінська: Тобто про небезпеку було відомо?

В. Кіпіані: Він уже знав. Він працював на західній Україні, в тих районах, де ще вчора стріляли партійних активістів, а він був активістом. І очевидно, що оце переосмислення досвіду, що він дає людям, що він несе як партійний агітатор і пропагандист, зіграли величезну роль у його зміні всередині. Часом такі групи були не успішними. Люди починали, потім кидали, виходили та ставали звичайними людьми. А його кинули на передній край: камера смертників... Гіршого, напевно, важко собі уявити.

І. Славінська: Чи можна сказати, що у цей момент Левко Лук'яненко стає видимим як дисидент?

(C) Oleksandr Klymenko

В. Кіпіані: Він був невидимим, про нього ніхто не знав. Це теж трагедія того покоління. Про них ніхто ніколи не знав. Проблема тих процесів у тому, що дуже рідко партія писала в газеті «Радянська Україна» чи обласній партійній газеті про те, що відбувся суд, і якийсь там антирадянщик засуджений, бо «вазмізді неатвратимо». Про Лук'яненка 1961 року не писали.

Тільки через кілька років, коли він зупинився в Мордовії у таборі, і звідти люди почали повертатись додому (зокрема повстанці та інші люди, які відсиділи свої терміни), вийшло так, що вони винесли на волю інформацію про те, що з ними сидів чоловік, юрист, колишній комуніст, який був у камері смертників. Тобто про це у дисидентських або шістдесятницьких колах і на Заході дізнаються лише через кілька років.

І. Славінська: І що це спричиняє? Чи є реакція світу, можливо, увага до цієї долі?

В. Кіпіані: Знаєте, ця тема не досліджена істориками. Я досліджую одне джерело з історії української діаспори – газету «Свобода». Ця українська американська газета виходить безперервно уже 130 років. І коли читаю підшивки за 1962, 1963, 1964 роки, прізвиська Лук'яненка там нема. Це найголовніше джерело з історії української політичної еміграції, і вони дізнаються про нього тільки наприкінці 1960-х років.

У 1971-у році починається нова хвиля арештів. Тоді виникають фігури Валентина Мороза, про нього писали, напевно, 90% усіх публі-

кацій про дисидентів. А про Сверстюка, Чорновола, Лук'яненка, Горинів та інших людей разом – 10%. Тому Лук'яненко до виходу на волю 1976 року був світу невідомий. Він стає вже справді відомий як підписант Української Гельсінської Групи (УГГ).

І. Славінська: У листопаді 1976 року за пропозицією Миколи Руденка Левко Лук'яненко ввійшов до складу УГГ. Згодом, як робили з усіма, хто включався до цієї групи, у його біографії з'явився наступний арешт. В цей момент, ті хто беруть участь у гелсінській групі, є вже відомими дисидентами. Чи вони стають відомими внаслідок цих переслідувань?

В. Кіпіані: Здебільшого, особливо перший призов Гельсінської групи, це були люди уже відомі тим, що вони вже мали великі табірні терміни. Крім одного випадку – це Микола Руденко. Але він був відомий з іншої позиції тому, що він радянський письменник. Я з ним багато свого часу спілкувався, і він казав: «Я був сталіністом». Фронтвик, ветеран «Великої атече-ственной», успішний радянський письменник... Потім він зачіпляється за вільнодумні ідеї. В УГГ було лише двоє ще не засуджених молодих людей: Мирослав Маринюк і Микола Матусевич. Вони були наступними дисидентами, вони перші сіли за групу. Решта уже були відомі.

Коли 1976 року оголошується по «Радіо Свобода» та «Голосу Америки», що створено таку групу, то прізвисько Лук'яненка вже щось означало. І тут є ще

важливий момент. Він, вступаючи в групу, був виснажений після 15 років таборів. Він був під адміністративним наглядом. Коли до нього туди приїздили дисиденти і кликали його до групи, то Лук'яненко не довго думав. Він одразу сказав, що погоджується. Це була людина, націлена на боротьбу, хоч у нього була родина та мрії побути не в тюрмі, але він підписував це, розуміючи, що матиме ще один вирок.

І. Славінська: Я відкрила книжку «Дисиденти. Антологія текстів», яку нещодавно видали у видавництві «Дух і літера». У ній є чимало текстів, що стосуються дисидентів. В ній є спогади Зеновія Красівського, де є дуже цікаві абзаци про українських дисидентів. Зокрема пасаж про літо 1969 року: «Мене з ізоляції переводять у загальну камеру, камера велика, величезна-висока, на 16 душ, але я одинадцятий. Виходжу: Михайло Горинь, Михайло Масютко, Ігор Огурцов... Переходжу з об'ємів в об'єми, знайомлюся з Іваном Кандибою, Левком Лук'яненком, Михайлом Луцьком». Я пригадую репліку з історії польських дисидентів про табори, як семінар становлення державності, університет. Табора як університет, де кувалася думка про незалежну Україну. Хто із ким там познайомився, які наслідки це мало?

В. Кіпіані: Левко Лук'яненко у табір потрапив зрілою людиною. Він пройшов величезний внутрішній шлях від радянської дитини, підлітка, на його пам'яті вже були і голод, і розкуркулення, і репресії 1930-х ро-

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

ків, і німецька окупація... Було багато речей, які його міняли.

В таборах він побачив людей, яких він особисто не знав. Повстанців, греко-католицьких священників, євреїв-сіоністів, московських монархістів, литовців, латишів, вірмен, грузин. Тобто той досвід інтернаціоналізму, який радянська влада вважала за доцільне вкласти в голову кожному, в таборах був реалізований. Там були найвизначніші представники своїх народів. Майже всі були прихильниками незалежності своїх народів. Тільки частина російських монархістів чи «общедемократів» не розглядали питання розвалу Радянського Союзу як необхідну умову для відродження або для покращення життя.

І ось тут якраз виходить Лук'яненко з його ідеєю незалежної України в потрібне середовище. Він вариться у тому бульйоні, в якому всім комфортно, і вони ведуть довгі розмови, вчать мови один одного, читають книжки, багато передплачують (на щастя це було можливо). І його табірні «університети» минули настільки якісно, що, вийшовши з табору, він зовсім не виглядає на старця, який просто хоче відпочити. І це сталося завдяки комплексу цих людей, яких радянська влада туди засунула.

І. Славінська: Далі ми наближаємося до сюжету про становлення української незалежності, в якому Левко Лук'яненко відіграв велику роль. Наприклад, в історії про 16 липня 1990 року є драматичний сюжет, кульмінація – спільна робота комуністів і націоналістів.

В. Кіпіані: Депутатський період Лук'яненка починається 1990 року. Його обрали на окрузі на Івано-Франківщині, тоді в районній газеті опублікували його програму. Вона була фактично програмою здобуття незалежності. Він ішов у Верховну Раду з програмою ліквідації УРСР. Багато хто тоді тримав дулю в кишені. А Лук'яненко був людиною гранично послідовною в своїх мріях щодо відродження України. Думаю, за це його деякі комуністи також поважали. Його політична діяльність, попри те, що він очолював невеличку групу – фракцію республіканців «Незалежність» (10 людей) – була помітною. Ті люди, хоча і були не дуже численні, були «дріжджами».

Продовження на 6 стор. ▼

ЛЕВКО ЛУК'ЯНЕНКО – НАШ ДЖЕФФЕРСОН

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

Вони не були єдиними, але були найбільш послідовними. Багато людей цього не розуміли, бо тоді модною була тема переоблаштування СРСР на конфедеративних засадах. Навіть політична програма УГС, яку очолював Лук'яненко, містила тезу про конфедерацію народів СРСР. Лук'яненко був переконаним антисоветчиком і прихильником незалежності, але як політик-тактик він влітку 1989 року вносить у програму тезу про конфедерацію. За неповний рік до моменту, коли він пише в своїй програмі кандидата слово «Незалежність».

І. Славінська: Що спрацювало? Чому ідея про Незалежність спрацювала?

В. Кіпіані: Це важкий момент. Думаю, ніхто з істориків не скаже, чому. На момент Незалежності членів Республіканської партії, яку очолював Лук'яненко, котрі були прихильниками незалежності України, було менше 5 тисяч – від мене, 19-річного, до таких людей як Лук'яненко.

Ми уважно слухали радіотрансляції Верховної Ради, що були найпопулярнішим шоу того часу. Це була пряма демократія. Трансляції

з парламенту є і сьогодні, але сьогодні в парламенті немає політики. А тоді була. Лук'яненко, Мороз, Червоний, Макар, Кравчук, люди різних переконань виступали з «третього мікрофона», але вони говорили голосом вулиці. Лук'яненко ніколи не підвищував голосу, був спокійним і дуже переконливим. Його виступи створювали враження, що ті ідеї, про які говорить «дід із козацькими вусами», є абсолютною реальністю. Він говорив про Незалежність як про те, що буде вже завтра.

В той час у парламенті було 240 голосів комуністів: 239 голосів членів комуністичної партії та 1 голос митрополита Агафангела, нині правлячого Одеського архієрея, який завжди голосував з комуністами. Ні про який акт конституційної більшості не могло бути й мови, якби лідери демократів не змогли домовитися з Олександром Морозом, Кравчуком, Плющем та іншими впливовими представниками апарату.

І. Славінська: Чому тих людей вдалося переконати?

В. Кіпіані: Вони отримали запевнення, що їх не будуть судити.

І. Славінська: Обіцянка не-люстрації?

В. Кіпіані: Так, вона фактично це виводила за дужки. Компартію згодом заборонили, потім вони відродилися, але їх ніхто не судив. Вони залишили собі можливість реалізуватися в незалежній Україні. Також Акт проголошення незалежності не означав нових виборів. Якби на початку 1991 року в парламенті відбулися вибори, так як хотіли цього радикали на чолі з Лук'яненком, то ми могли би проголосити незалежність навесні 1991 року, як литовці. І до путчу, можливо, не дійшло би. Але пізно було махати руками. Була реальна ситуація, без голосів комуністів нічого би не було.

До речі, Акт проголошення незалежності має двох авторів-демократів: Левко Лук'яненко та Леонтій Сандуляк, видатний еколог з Чернівців, про якого 24 серпня часто забувають. Текст писав Лук'яненко, обговорював він його з Сандуляком, читав текст з трибуни Павличко. Важливо згадати всіх причетних. Але саме Лук'яненко – наш Джефферсон. В інтернеті поширюють чернетку Акту,

то був звичайний учнівський зошит, у якому було написано найважливіший акт у історії України ХХ століття.

І. Славінська: Він був вождем?

В. Кіпіані: Він не був вождем. Він був достатньо авторитарним, але це був авторитаризм прикладу. Він був дуже працездатний, працював з самого ранку до ночі, сам собі писав промови на 1,5–2 години. Я не знаю жодного політика України, котрий би міг таке зробити сьогодні. Лук'яненко був через це великим авторитетом. Також він умів добре добирати людей, у нього кожен займався тим, що найліпше вмів – і виходила симфонія.

Потім ця система поспіла, бо з'явилися проплачені активісти, реальні гроші... Тому в 1990-х роках голос Лук'яненка чи голос Гориня перестали бути потрібними українцям, і їх не обирали в парламент або ж обирали суто символічно, поки лідери їхніх фракцій робили свою політику, як це сталося з Тимошенко.

Лук'яненко останні роки був дуже плідним публіци-

том, він їздив на зйомки, ходив на ефіри, брав участь у форумах видавців, Книжкових Арсеналах. Робив усе, що міг зробити своїми силами. Був сильною людиною, не відмовляв, коли була можливість звернутися до українців. Він мав що сказати цим людям.

І. Славінська: Що особисто Вахтанг Кіпіані запам'ятав про Левка Лук'яненка?

В. Кіпіані: В нього була сильна харизма. Він з першої зустрічі захоплював. Так, були складні моменти, був розкол партії, ми декілька років не спілкувалися. Я був молодішою людиною, він був акакалом української політики, але ми знаходили можливість повертатися до інтерв'ю, дзвінків. Він користувався комп'ютером, електронною поштою, Фейсбуком. Був одним із нас. Попри окремі прикри публікації та окремі політичні речі, з якими я дотепер не погоджуюся, в мене залишається емоція – спогад про дуже сильну людину, справжнього батька української незалежності. Текст, його рукою написаний, зробив Україну сильною.

Джерело:
UA: Українське радіо

Важкі питання віри

Як розуміти слова Бога про те, що Він карає дітей за провини батьків до третього і четвертого покоління?

У Книзі Виходу є такі слова: «Не робитимеш собі ніякого тесаного кумира, ані подобини того, що вгорі, на небі, ні того, що внизу, на землі, ні того, що попід землею, в водах. Не падатимеш перед ними ниць і не служитимеш їм, бо я Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що караю беззаконня батьків на дітях до третього й четвертого покоління тих, хто ненавидять мене, і творю милосердя до тисячного покоління тим, хто люблять мене і бережуть заповіді мої» (Вих 20,5). Бог збирається вручити Мойсеєві Десять заповідей і просить їх дотримуватися. Саме в такому контексті і звучать його слова про «третє і четверте» покоління.

З усією очевидністю, термінологія покарання і нагороди надлена алегоричним змістом. Словами про покарання нащадків за провину предків Господь хоче нагадати, що подібно до того, як діти є найціннішим благом для батьків, які готові самі постраждати, щоб захистити дітей, так само і порушення Божественних заповідей позбавляє людину найдорожчого блага, тобто її приналежності Богові.

Тим не менш, колись тлумачили ці слова не тільки в алегоричному

сенсі. У них укладений і інший зміст. По-перше, не треба забувати про те, що в Старому Завіті поняття коліна, роду, мало дуже велике значення. У суспільстві, де не було поняття соціального статусу, що гарантує мінімум благ всім його членам, приналежність до клану, до сімейства забезпечувала захист і заступництво.

Згадаймо також, що в ту епоху панував закон помсти: око за око, зуб за зуб. Смертна кара застосовувалася з великою легкістю, і навіть богохульство або порушення суботнього відпочинку могло стати причиною смертного вироку. Смертна кара була катастрофою для сімейного клану, і її наслідки давали про себе знати протягом довгого часу. Ось чому тут йдеться про покарання до третього і четвертого роду. Насправді, мова йде не про покарання Бога, а про самопокарання народу. У кожному разі, буквально значення сказаного у Святому Письмі слід тлумачити в старозавітному контексті.

Проте, залишається фактом, що часто діти несуть на собі наслідки батьківських гріхів. Це підтверджується і медициною: іноді захворювання пояснюються способом

життя батьків. Досить навести такі незаперечні приклади, як алкоголізм та СНІД, але насправді цей список дуже великий, не кажучи вже про психологічні наслідки батьківських гріхів, які можуть зруйнувати життя дітей і «розтягнутися» на кілька поколінь.

Так що в біблійних словах міститься глибока істина. У них ми можемо і сьогодні побачити вказівку на зв'язок між усіма людьми, в добрі і злі, залежно від того, чи живуть люди в Божій благодаті чи позбавлені її. Це той самий закон солідарності, про який писав Іван Павло II в апостольському зверненні *Reconciliatio et paenitentia*: «Визнавати, що в силу людської солідарності, настільки таємничої і невловимої, наскільки реальної і конкретної, гріх кожного якимось чином відбивається на інших: це – інша сторона солідарності, яка на релігійному рівні зростає в глибокій і прекрасній таємниці спілкування святих, завдяки якому можливо говорити, що всяка душа, що підноситься, звеличує світ. Цьому закону сходження, на жаль, відповідає закон падіння, так що можна говорити і про спілкування в грісі, через яке всяка душа,

Гюстав Доре (1832–1883),
«Мойсей зі Скрижалями»

що падає, разом з собою опускає і Церкву, а в якійсь мірі і весь світ. Іншими словами, немає такого гріха, навіть самого найпотаємнішого, навіть суто особистого, який би стосувався тільки того, хто його здійснює. Кожен гріх більшою чи меншою мірою, з більшою чи меншою шкодою відбивається на всій структурі Церкви і на всій людській сім'ї. Згідно з цим першим значенням, кожному гріху можна безперечно приписати характер гріха соціального».

Разом з тим не треба забувати і про продовження біблійної фрази: «Твори милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді». Обіцяна милість виливається на людство в тисячі разів рясніше, ніж «покарання».

Радіо Ватикан

До 125-річчя від дня народження Патріарха Йосифа Сліпого і 55-річчя його звільнення з неволі

ПАТРІАРХ ЙОСИФ В КОНТЕКСТІ «ОСТПОЛІТІК» ВАТИКАНУ (7)

Патріарх Йосиф під час Всесвітнього Синоду єпископів 1972 р., в присутності Папи Павла VI, 23 жовтня, з гіркотою й жалем виявив своє незадоволення через кривди, скоєні Ватиканом своїм безплідним діалогом з РПЦ по відношенню до вірян УГКЦ в Україні; до греко-католиків у Польщі, де близько півмільйона вірних були позбавлені їх суттєвих прав, бо не мали владики-помічника, за той час, коли у Православній Церкві з набагато меншим числом вірян було аж чотири єпископи; до вірних Греко-Католицької Церкви у тодішній Чехословаччині, де греко-католицька єпархія в Пряшеві перестала існувати.

Інша кривда: за той час, коли кожному укр. єпископові, який 1976 року прибув до Риму на Синод, скликаний Патріархом Йосифом, був вручений лист, підписаний кард. Жаном Війо, очільником Державного Секретаріату, Патріарх Йосиф такого листа не отримав. У листі чітко вказувалося на те, що «жодного синоду» не буде, бо владики не мають на те права. Можуть відбутися «єпископську конференцію» на кшталт латинських владик, але ніяким чином не дозволяється обговорювати справу патріархату для УГКЦ.

Ще більш принизливим для Патріарха було ватиканський прес-реліз, у якому пояснювалось, що «українські єпископи, навіть, якщо мають свого главу в особі Митрополита, йому, фактично, не підлягають, лиш прямо Римові». Така заява була обумовлена поняттям, що жодний голова Церкви поза межами своєї території не має юридичної власті ні над своєю ієрархією, ні над своїми вірянами,

◀ Монастир сестер Служебниць СНДМ в Парижі, липень 1970 р. Ліворуч: с. Катерина; с. Йосифа; N.N.; с. Доротія; с. Каліста. Внизу ліворуч: Кир Володимир (Маланчук) ЧНІ; Патріарх Йосиф; Кир Августин (Горняк) ЧСВВ; о. Любомир Гузар. С-на: Єпархія св. Володимира Великого в Парижі

які проживають поза територію свого походження. Коли лист кард. Війо і прес-реліз стали відомими українцям-греко-католикам у всьому світі, ті обурились й організували поширені протести проти Ватикану. Представники «Товариства св. Андрея» написали довгого листа до Папи, у якому вони, зовсім справедливо, домагалися самоурядування-помісності для УГКЦ.

Коли Патріарх Йосиф прийняв запрошення від Єпископської Конференції Австралії взяти участь у Євхаристійному конгресі 1973 р., він одразу отримав листа від кард. Війо, де той прохав його обмежити свою присутність лише до літургійних урочистостей, без того, щоб відвідати своїх вірних. Патріарх, наперекір бажанню кардинала, і на запрошення укр. владик, відвідав Америку й Канаду, де всі його вітали як «Патріарха Йосифа I». Сталося те, чого Ватикан побоювався: УГКЦ готувалася вчинити такий крок, що мав посприяти створенню Патріархату!

Члени Римської курії ще більше обурились, коли наші владики почали звертатися до Патріарха титулом «Блаженніший», що належить лише Патріархові.

Патріарх Йосиф Сліпий, захочений підтримкою своїх вірних і частиною ієрархії (не всі владики, на жаль, підтримали свого Главу у намаганнях встановити Патріархат: вони хотіли, щоб такий крок був зроблений Ватиканом, а не самим Митрополитом без згоди Ватикану), уперше підписав Великодне Послання 1975 р. як «Патріарх».

В історії відносин між Ватиканом і УГКЦ розпочався новий період – період, скажімо, «патріаршої боротьби», що поділив діаспору на два великі, протилежні собі, табори: «про-патріарший» і «анти-патріарший». Перші, посилаючись на авторитет Патріарха Йосифа (авторитет, здобутий 18-річним перебуванням в каральних таборах на Сибірі і своєю любов'ю до України), були переконані в правоті

Патріарха й були готові підтримати його в опротестуванні запродажної «Остполітік» Ватикану. Створились Патріарші Об'єднання по всій українській Вселенній, почав виходити (досі виходить) «Патріархат», авторитетний церковний вісник УГКЦ для мирян, створились філії УКУ, які мали дбати не тільки про поширення Патріаршої ідеї серед своїх та чужих, але мали також фінансово підтримувати патріарші надбаня в Римі.

До протилежного табору належали ті з вірних, які воліли радше, щоб Ватикан встановив Патріархат офіційним декретом. Всередині нашої Церкви, на жаль, владики став проти владики, парафіянин проти парафіянина... Одним словом, велася боротьба між прибічниками обох таборів, через яку втратилось багато грошей, зусиль і ціле одне покоління, в тому розумінні, що багато молоді відвернулось від Церкви, не розуміючи протистояння згаданих таборів, і розчароване такою боротьбою.

Найтрагічнішою виявилася ситуація в Англії, де поділ був більш, ніж очевидний. Дехто з отців-патріархальників, яких називали «розкольниками», мусіли покинути терен, а дехто з тих, хто лишився на терені, були змушені відмовитися гострої ворожнечі від своїх братів у священстві. Амвони, замість бути місцем для проповідування Божого слова, стали місцем особистих «розборів». Ватикан з розведеними руками дивився на це, і, очевидно, звинувачував Патріарха Йосифа у виникненні такої ситуації. (далі буде)

Для «ХГ» о. Євген Небесняк

Думи мої...

Природно, я не хотів сказати, що християни мають, так би мовити, сховатися в якійсь ніші й залишити інших напризволяще. Християнство від самого початку було публічною силою і, як публічна сила, було результативним навіть тоді, коли християн було ще небагато, а саме, в часи Нерона. Хоча християни дуже довго були меншістю, та повільно, будучи сіллю землі, переминяли суспільство. Сьогодні, з одного боку, ми є свідками того, що в давніх християнських країнах поширюється поганство. В частині Німеччини більшість суспільства становлять неоохрещені, як і в колишній комуністичній Німеччині. Схожу ситуацію спостерігаємо також у Франції.

Але це не повинно вводити нас у розпач. Тим більше ми повинні триматися правди й духовної сили католицької віри. Ми стаємо в багатьох країнах меншістю, але нашим завданням є турбота про цілість: ми мусимо за допомогою аргументів результативно впливати на суспільство. Боротьба, яку Святіший Отець провадить проти абортів, евтаназії, проти різноманітних порушень прав людини, стосується всіх. Християни несуть відповідальність за те, щоб світ не випав з руки Бога, щоб були збережені принаймні великі моральні цінності. Якщо до цього додасться сила прикладу, жива сила правдивої віри, тоді нам можна сподіватися на навернення світу!

Кардинал Йосиф Ратціґер, фрагмент інтерв'ю для польського журналу «Фронда» від 1999 р. Переклад: о. Роман Терлецький. Подано за «Католицьким Оглядачем»

Українці в Німеччині

ПРОХАННЯ ПРО ДОПОМОГУ У РЕМОНТІ, НОВИЙ УЛЬМ

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

Дорогі брати і сестри, вельмишановні читачі «Християнського Голосу»!

Звертаюся до Вас з проханням про фінансову допомогу в ремонті нашого парафіяльного центру, збудованого у 1971 році. Потреба у невідкладному ремонті існує вже віддавна, бо через поганий стан покрівлі почали тріскати та псуватись стіни. Та, на жаль, українська громада Нового Ульму сама не в змозі зібрати потрібну для покриття всіх видатків суму (приблизно 200.000,00 €).

Думаю, що кожен з нас розуміє і знає, як важливо та добре мати своє, і як сприятливо такий стан діє у спільноті. Завдяки існуванню парафіяльного центру українська громада Нового Ульму і околиць має можливість не тільки зустрічатись з різних нагод, брати участь у культурному, соціальному і релігійному житті, але також і допомагати (у ці нелегкі для України часи) пораненим захисникам нашої країни, котрі прибувають на лікування до військового шпиталю міста Ульм.

Я прошу ласкаво про допомогу і вже наперед дякую усім за Вашу жертвенність, запевняючи, що у кожній літургії згадуватимуться «... жертводавці та добродійці...» цього благородного діла.

Банківський рахунок: Ukrainische Katholische Mission Diözese Augsburg
IBAN: DE82 7305 0000 0430 0536 78
SWIFT-BIC: BYLADEM1NUL

Для кращого ознайомлення пропону статтю про виникнення української громади і осередку в місті Новий Ульм. Допис складений на основі книжки «25-ліття Українського Католицького Душпастирства в Новому Ульмі».

Українці, які після Другої світової війни опинилися в Німеччині, жили спочатку в військових казармах та бараках, які називали таборами. Умовини там були жахливі: в одній кімнаті, перегороженій полотняними занавісками, жило по кілька осіб, а то й сімей.

Реєстрація українців, яку ЦПУЕН (Центральне Представництво Української Еміграції в Німеччині) перевело при кінці 1946 року в таборах (в американській, англійській та французькій зонах), виявила 177 тисяч осіб. Статистика напевно не є точна, бо українці жили також в приватних приміщеннях. За статистикою цього ж ЦПУЕНу при кінці 1951 року залишилось в Німеччині, внаслідок репатріації і масової рееміграції у вільні країни Західного Світу, лише 25 тисяч українців.

Із будівництва так званих «осель» (житлові будинки) табори поча-

ли розв'язуватись. Одна з таких осель постала і на передмісті Нового Ульму. І ось 7 березня 1952 року з місцевості Kleinkötz (село, віддалене 25 кілометрів від Нового Ульму) перевезено до новоульмівської оселі біля 400 українців. В міру завершення будівництва будинків прибули сюди в другій половині 1953 року ще українці з інших місцевостей, як наприклад Dillingen, Landshut і т. д.

В роках 1952–53 почали організуватись душпастирства і релігійні товариства. Першими церковними організаціями в душпастирстві Новий Ульм була «Марійська Дружина» і «Католицька Акція Жінок» (жовтень 1952). Згодом, в лютому 1953 року, створено «Католицьку Акцію Молодих Мужчин» і «Католицьку Акцію Старших Мужчин». В 1956 році ці дві за віком поділені організації об'єднались в одну.

За почином Католицької Акції Жінок поставлено на краю оселі, при вулиці Reuttier Straße, статую Матері Божої, роботи відомого скульптора Григорія Крука. Посвячення статуї відбулося 27.09.1953 р. На п'єдесталі вигравіювані написи українською, німецькою та латинською мовами: «На шляхах далеких і невідомих збережи нас, о Мати Божа! – Українці на вигнанні 1953».

Управа «Католицької Акції Молодих Мужчин» вже на своєму першому засіданні піднесла ініціативу будівництва власної церкви в оселі. З цією ціллю скликано голів різних організацій, створено діловий комітет будівництва церкви і з великим ваганням та непевністю розіслано збіркові листи в усі поселення українців Західної Європи, а навіть і за океан. Збірка грошей тривала чотири роки, саме ж будівництва церкви тільки чотири місяці. Архітектурно церква мала відповідати українському стилю, але міські власті не дали на це згоду, при чому було великим питанням, чи такий план був би взагалі фінансово здійсненним.

І нарешті 28 серпня 1958 року Кир Іван Бучко урочисто посвятив український храм (перший в Німеччині!) і дав йому назву «Успіння Пречистої Діви Марії». До цього часу українські Богослуження правилися спочатку в німецькій католицькій церкві, а відтак в одному бараці, на передмісті Нового Ульму, Offenhausen.

Для плекання культурно-освітньої праці було дано чужинцям до диспозиції т.зв. Kulturhaus. Тому, що ним могли користуватись всі національні групи, які жили на оселі, всіляка діяльність у ньому мусіла відбуватись за точним графіком. Такий стан не сприяв спонтанним творчим задумам і таким чином утруднював всілякі культурні дії. Щоб вийти з такої ситуації, душпастир отець шамб. Василь Турковид, скликав 3 квітня 1966 р. парафіян з наміром, щоб створити «Комітет

різні імпрези, парафіяльні свята, а також орендувати її для родинно-приватних святкувань.

Після поставлення статуї Пречистої Діви Марії, побудування церкви, а відтак парафіяльного дому/домівки залишилась нездійсненою ще мрія про нові дзвони для нашої церкви. Цією справою зайнявся сам отець Василь Турковид, придбавши для цієї цілі відповідні фонди для за- купу трьох відносно великих дзво-

будови парафіяльного дому і залу для культурних цілей», що й здійснено. За зібраними між українцями Нового Ульму і в подальших місцевостях гроші закуплено будівельну площу. Натомість кошти будівництва (за стараннями о. Турковида) перебрали на себе німецькі Ординаріати дієцезії Augsburg і Rottenburg, даючи разом на цей проект 360 тисяч нім. марок. Величним було свято, коли актом посвячення 14 листопада 1971 року українське католицьке душпастирство Новий Ульм отримало до диспозиції свій парафіяльний дім і зал, який від самих початків люди звикли називати «домівкою». В домівці є можливість проводити

нів. Посвячення дзвонів відбулося 2 грудня 1973 року. Перший і найбільший дзвін присвячений «Мученикам і Ісповідникам 20 століття в рідному краю», другий – «Св. Володимирові Великому, князеві Київської Держави й Апостолові України», а третій – «Святому Священномученикові Йосафатові».

Ось така коротка історія нашого душпастирства.

Дякую наперед усім жертводавцям. Хай Господь благословить усіх вас, а Мати Божа візьме під свою опіку!

**о. Андрій Пізьо,
Українське Католицьке
Душпастирство, Новий Ульм**